

Sprawozdanie

Komisji petycyjnej o petycyach l. s. 476 i 477 w przedmiocie urzędowania Rady powiatowej w Turce.

Wysoka Izbo!

Od istniejącego w Turce stowarzyszenia politycznego p. n. „Narodna Rada“, tudzież od Grzegorza Czajkowskiego i 10 innych nowoobраниch członków tamtejszej Rady powiatowej (którzy jednak wszyscy podpisani są jedną ręką) wpłynęło dwie petycje do l. 476 i 477 z rozlicznymi zażaleniami przeciwko władzom autonomicznym i rządowym w Turce.

Petenci użalają się przedewszystkiem na to, iż dotychczas urzędowała tam reprezentacya powiatowa, wybrana jeszcze w r. 1874. — pomimo, że w tym jedenastoletnim okresie czasu trzykrotnie były dokonywane wybory do Rady powiatowej w latach 1877., 1880. i 1884. Dalej podnoszą autorowie petycei zarzut nielegalności w urzędowaniu dotychczasowej Rady powiatowej, obwiniają jej funkcyonaryuszów o lekkomyślną i niesumienną gospodarkę funduszami powiatowemi, domagają się skazania ich na zwrot opodatkowanych kwoty około 30.000 zł. rzekomo nieprawnie ściągniętych powiatowych dodatków do podatków, i wypowiadają obawy o całość funduszu powiatowego, który wedle ich zdania ma wynosić około 50.000 zł. Zaś c. k. Władzom rządowym zarzucają iż nie tylko obojętnymi były świadkami owych rzekomych nadużyć funkcyonaryuszów Rady powiatowej, lecz nawet czynnie w nich udział brały, użycząc egzekucyi ich nieprawym — wedle zdania autorów petycei, zarządzeniom.

Oba podania są też napisane w możliwie najostrzejszych wyrazach, w tonie namiętym, który świadczy, iż w owem kole, z kąd petycje pochodzą, panować musi nadzwyczajne rozdrażnienie.

Z treści aktów Wydziału krajowego odnoszących się do stosunków reprezentacyi powiatowej w Turce okazuje się, że powodów długoletniej bezskuteczności dokonywanych w Turce wyborów do reprezentacyi powiatowej szukać należy przedewszystkiem w stosunkach miejscowych, w owem bezprzykładnem rozdrażnieniu obopólnem stronnictw powiatowych, które tam walczą z sobą o przewagę głosów w Radzie powiatowej, jakie w żadnej może innej okolicy kraju dotąd nie zdarzyło się. Są tam ustawicznie na porządku dziennym gremialne uchylania się od wyborów, rozmyślne dekompletowania zebrań wyborezych, protesta przeciw dokonanyim wyborom,

a w dalszym ciągu rekursa bez końca przeciwko rozstrzygającym owe protesta orzeczeniom władz, a widoczne z aktów usiłowania Wydziału krajowego zmierzające ku temu, ażeby o ile możności wpłynąć na przyspieszenie prawnego ukonstytuowania się Rady powiatowej w Turce, okazały się wobec tej obopólnej zawziętości lokalnych stronnictw turezańskich bezsilnymi.

Żadna też ze stron spornych nie może drugiej przypisywać wyłącznej winy tego stanu rzeczy, gdyż obie nie zaniedbały żadnej sposobności, jaka im tylko nastęczała się do przecignięcia i zaostrenia sporów wyborczych. Gdy zaś oba stronnictwa ową niesłychaną niewyrozumiałość i zawziętość obopólną upozorować pragną względami publicznymi, to tem bardziej ubolewać nad tem, i potępić to należy. Być może, że stronnictwa lokalne w turezańskim powiecie sądziły w dobrej wierze, iż przez upór taki wyświadczają jakąś przysługę sprawie publicznej. Lecz zdaleka patrząc, nie można w tem widzieć nic innego, jak tylko ścieranie się ambicyi osobistych — gdyż duch prawdziwie obywatelski, duch roztropności i szczerzej gorliwości w służbie publicznej byłby wynalazł przecież jakąś drogę pośrednią do usmierzania tych nieporozumień wyborczych, ażeby przepisanych ustawami i działaniami administracyjnymi Rady powiatowej w zastój nie wprowadzać.

Tyle co do zasadniczej strony sprawy. Z formalnego znów stanowiska objaśnia się długoletnie trwanie urzędowania dawnej Rady powiatowej w Turce postanowieniami §. 14. ust. o repr. pow. gdzie powiedziano, iż istniejąca Rada powiatowa winna sprawować swoje czynności tak długo, dokąd nowoobrana reprezentacja powiatowa nie wstąpi w urzędowanie, a §. 13. tejże ustawy orzeka, iż wybór prezesa i zastępcy prezesa Rady powiatowej wymaga zatwierdzenia cesarskiego. Dokąd więc nowe prezydium nie uzyskało zatwierdzenia cesarskiego, tak długo nie mogła rozpocząć urzędowania nowoobrana Rada powiatowa. Najwyższem postanowieniem z 5. Lipca 1885. zatwierdzony został wybór prezesa Rady powiatowej w Turce na bieżącą kadencję, o czem nastąpiła notyfikacja reskryptem c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 1. Sierpnia 1885. l. 7601/pr., więc odtąd dopiero mogła być rozpoczęta czynności nowoobrana Rada powiatowa.

Przechodząc do przedmiotowych zarzutów, uczynionych ze strony petentów urzędowaniu dawnej Rady powiatowej w Turce, komisya zaznaczyć musi, iż jak z jednej strony są to ogólnikowe twierdzenia nie uzasadnione dokładniej przez petentów, tak z drugiej strony brak także i w aktach Wydziału krajowego materiałów do zupełnie wyczerpującego ich wyjaśnienia.

Cyfry budżetów i rocznych zamknięć rachunkowych, przedkładanych Wydziałowi krajowemu przedstawiają wydatki Rady powiatowej w Turce wedle zamknięcia rachunków z roku 1882. w następujących cyfrach :

a) Czynnosc za lokal biura	140 zł. — ct.
b) Opał, reperacye i potrzeby biurowe	150 " — "
c) Płaca sekretarza	700 " — "
d) " woźnego	320 " — "
e) Premie za ubicie wilków, wsparcia i inne wydatki	97 " 02 "
f) Subwencye na drogi gminne	331 " 60 "
g) Pensya drogomistrza powiatowego	480 " — "
h) Utrzymanie drogi powiatowej	973 " 38 "
Razem	<u>3.172 zł. — ct.</u>

Powiat turezański należy do najuboższych w kraju. Wedle budżetu na rok 1883. wynosi tam suma podatków stałych z dodatkami 51.237 zł. 38½ ct. tak, iż cent podatkowy przynosi tam zaledwie około 500 zł. dochodu funduszowi powiatowemu, a pomimo to pierwotnie nie było tam wyższych dodatków do podatków na potrzeby powiatu jak 5%, później 6½, a w ostatnich dwóch latach 8%. Przeciętny dochód roczny turezańskiej Rady powiatowej w przeciągu 18 lat jej istnienia wynosić ma 2.341 zł. 71 ct.

O gospodarce funduszami powiatowemi mówi zaś sprawozdanie Wydziału pow. z dnia 14. Listopada 1885. l. 1078 (akt. Wydz. kraj. 59.191/85) co następuje :

„Z końcem r. 1873. odebrała obecna reprezentacya powiatowa od poprzedniej:

1. Fundusz szpitalny, który wynosił	3.624 zł. 60 ct.
2. Gminny fundusz spichrzowy jako depozyt	4 159 „ 04 ¹ / ₂ „
Razem	<u>7.783 zł. 64¹/₂ ct.</u>

„Według obrachunku i szkontra przedsięwziętego w dniu 21. Września 1885. nie licząc

w to odsetków począwszy od 1. Stycznia 1885.:

1. Wynosił dnia tego fundusz szpitalny	12.430 zł. 45 ct.
2. „ „ spichrzowy	<u>10.527 „ 38 „</u>
Razem	22.957 zł. 83 ct.

ad 1. przeto fundusz szpitalny więcej o

ad 2. „ „ spichrzowy „

„Więc razem przysporzyliśmy do obu funduszków za lat 12 kwotę 15.174 zł. 19 ct. nie licząc zapłaconych z tychże funduszków podatków i rządowych należności.“

Sejmowa Komisya petycyjna sądzi, iż przytoczone tu cyfry tak z budżetu, jak niemniej z zamknięć rachunkowych wcale nie dowodzą, jakoby gospodarka dawnej Rady powiatowej w Turcie miała być rozrzutną, i dziwnie w obec nich przedstawiają się zawarte w petycyach Grzegorza Czajkowskiego i tow. jakoteż turezańskiej Narodnej Rady zarzuty trwonienia i wyzyskiwania funduszu powiatowego ze strony funkcyjnarjuszów Rady powiatowej, tudzież współwiny c. k. Władz politycznych w takiej „nierzetelnej“ wedle zdania petentów gospodarce, przez udzielanie jej ochrony i pomocy.

Gdy zaś Komisya sejmowa nie ma środków do zbadania wiarygodności zarzutów, jak niemniej cyfr przytoczonych w sprawozdaniu Wydziału powiatowego, więc w każdym razie byłoby pożądanem, ażeby teraz, gdy już nastąpiło może, albo ma nastąpić objęcie urzędowania przez nowoobraną Radę powiatową, stało się to w sposób jak najbardziej ścisły, i przy odpowiedniej kontroli ze strony Wydziału krajowego.

W tej myśli komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Petycyje Grzegorza Czajkowskiego i tow. i stowarzyszenia Narodna Rada w Turcie l. s. 476 i 477 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do urzędowania w myśl §. 48. ust. o repr. powiatowej“.

Lwów dnia 12. Grudnia 1885.

Przewodniczący:
Golejewski w. r.

Sprawozdawca:
T. Merunowicz w. r.

